

אינהאַלט

- 1 ..... דער אוצר / שלום-עליכם
- 3 ..... ווען איך בין רויטשילד / שלום-עליכם
- 7 ..... אויב נישט נאָך העכער / י. ל. פרץ

שלום-עליכם

דער אוצר

אף יענער זייט בארג, הינטערן אלטן בית-המדרש, געפינט זיך אן אוצר. אזוי האט מען געשמועסט בא אונדז אין שטעטל. נאך קומען צום אוצר איז נישט אזוי גרינג. אז אלע יידן אין שטעטל וועלן לעבן בשלום, און וועלן זיך נעמען אלע אים זוכן, דעמאלט וועט מען אים געפינען.

אזוי האט מען געשמועסט בא אונדז אין שטעטל. און אז אלע יידן וועלן לעבן צופרידן, עס וועט נישט זיין קיין קנאה בא יידן, קיין שנאה, קיין קריג, קיין לשון-הרע, קיין רכילות, און מע וועט זיך נעמען אלע, וועט מען אפזוכן דעם אוצר, און אז נישט — וועט ער אריין טיף-טיף אין דער ערד אריין...

אזוי האט מען געשמועסט בא אונדז אין שטעטל, און מע האט אנגעהויבן זיך צו שפארן און איבערשפארן, צו אמפערן זיך און צו ווערטלען זיך, צו זידלען און צו קריגן זיך, וואס ווייטער אלץ מער, אלץ שטארקער, און אלץ איבערן אוצר. דער האט געזאגט: ער דארף זיין דא, דער האט געזאגט: דארטן, — און מען האט נישט אויפגעהערט זיך צו שפארן און איבערשפארן, צו אמפערן זיך און צו ווערטלען זיך, צו זידלען און צו קריגן זיך, וואס ווייטער אלץ מערער, אלץ שטארקער, און אלץ איבערן אוצר — און דער אוצר... האט געזונקען אלץ טיפער און טיפער אין דער ערד אריין.

שלום-עליכם

ווען איך בין רויטשילד

א מאנאלאג פֿון א פתרילעווקער מלמד

— ווען איך בין רויטשילד, — האָט זיך צעלאָזט אַ פתרילעווקער מלמד איינמאָל אין אַ דאָנערשטיק, בעת די רביצין האָט אים געמאָנט אָף שבת און ער האָט נישט געהאַט, — אוי, ווען איך זאָל זיין רויטשילד! טרעפֿט, וואָס איך טו? ראשית חכמה, פֿיר איך איין אַ מינהג, אַז אַ ווייב זאָל תמיד האָבן באַ זיך אַ דרייערל, בכדי זי זאָל פֿארשפּאַרן דולן אַ ספּאַדיק, אַז סע קומט דער גוטער דאָנערשטיק און ס'איז נישטאָ אָף שבת... והשנית, קויף איך אויס די שבתדיקע קאַפּאַטע, אָדער ניין — דעם ווייבס קעצענעם בורגס — לאָז זי אויפֿהערן פֿיקן אין קאַפּ אַריין, אַז ס'איז איר קאַלט! און קויף אַוועק איך די דאָזיקע שטוב אינגאַנצן מיט אַלע דריי חדרים, מיט דער קאַמער, מיט דער שפּיזאַרני, מיטן קעלער, מיטן בוידעם, מיט הכל בכל מכל פֿלעקל — לאָז זי נישט זאָגן, אַז ס'איז איר ענג; נאָ דיר אַוועק צוויי חדרים, קאָך דיר, באַק דיר, וואָש דיר, בראַק דיר, און לאָז מיך צורו, איך זאָל קענען קנעלן מיט מינע תלמידים מיט אַ ריינעם קאַפּ! נישטאָ קיין דאגות פרנסה, מע באַדאַרף נישט קלערן, וואו נעמט מען אָף שבת — מחיה נפֿשות! די טעכטער אַלע חתונה געמאַכט, אַראָפּ אַ האָרב פֿון די פֿלייצעס — וואָס פֿעלט מיר? הייב איך מיך אָן אַרומקוקן אַביסל אָף דער שטאָט. דאָס ערשטע בין איך מנדר אַ נייעם דאַך אָפֿן אַלטן בית־המדרש, לאָז אויפֿהערן קאַפּען אָפֿן קאַפּ, בשעת יידן דאָוונען; און, להבדיל, דאָס מרחץ בוי איך איבער אָפּסניי. וואָרעם נישט היינט־מאַרגן — עס וועט דאָרט מוזן זיין אַן אומגליק, חס ושלום, טאַמער פֿאַלט דאָס אויס אַקוראַט בשעת נשים באַדן זיך. און וויבאַלד דאָס באַד, מוז מען שוין דעם הקדש

אָוודאי צעוואָרפֿן און אנידערשטעלן אַ „ביקור-חולים“, אָבער טאַקע וואָס
אַ ביקור-חולים הייסט, מיט בעטלעך, מיט אַ דאַקטאָר, מיט רפואות, מיט
יִיכלעך אַלע טאָג פֿאַר די חולים, ווי עס פֿירט זיך אין לייטישע שטעט.
און אַ „מושֶב־זקנים“ שטעל איך אַוועק, אַלטע יידן לומדים זאָלן זיך נישט
וואָלגערן אין בית־המדרש באַ דער הרובע, און אַ חֲבֵרָה „מלביש־ערומים“,
אַרעמע קינדער זאָלן נישט אַרומגיין, איך בעט איבער אייער כבוד, מיט
די פּופּקעס אין דרויסן, און אַ חֲבֵרָה „גמילות־חסדים“, אַז איטלעכער ייד,
סיי אַ מלמד, סיי אַ בעל־מלאָכה, סיי אַ סוחר אפֿילו זאָל פֿאַרשפּאַרן צאָלן
פּראָצענט, נישט דאָרפֿן פֿאַרמשכונען דאָס העמד פֿונעם לייב, און אַ חֲבֵרָה
„הכנסת־כלה“, אַז וואו ערגעץ אַן אַרעם מיידל, נעבעך אַ דערוואַקסענע,
זאָל מען זי אויסקליידן, ווי עס געהער צו זיין, און חתונה מאַכן, און נאָך
כדומה אַזעלכע חֲבֵרוֹת פֿיר איך איין באַ אונדז אין כּתּרִילעווקע... נאָר
וואָס איז שייך עפּעס דווקא נאָר באַ אונדז אין כּתּרִילעווקע? אומעטום,
וואו עס געפֿינען זיך נאָר אחינו בני ישראל, פֿיר איך איין אַזעלכע חֲבֵרוֹת,
אומעטום, אַף דער גאַנצער וועלט! און בכדי עס זאָל זיך פֿירן מיט אַ סדר,
ווי עס געהער צו זיין — טרעפֿט, וואָס טו איך? מאַך איך אַף אַלע חֲבֵרוֹת
איין חֲבֵרָה אַ גרויסע, אַ צדקה־גדולה־חֲבֵרָה, וואָס גיט אַכטונג אַף אַלע
חֲבֵרוֹת, אַף אַלע יידן. דאָס הייסט, אַף דעם כּלל ישראל, אַז יידן זאָלן
אומעטום האָבן פּרנסה און לעבן אין אַחדות און זאָלן זיצן אין די ישיבֿות
און לערנען: חומש מיט רש"י, מיט גמרא, מיט תּוספֿות, מיט מהרש"א,
מיט אַלע שבע חכמות און מיט אַלע שבעים לשון, און אַף אַלע ישיבֿות
זאָל זיין איין ישיבֿה אַ גרויסע, אַ יידישע אַקאַדעמיע, אין דער ווילנע
געוויינטלעך, וואָס פֿון דאָרטן זאָלן אַרויסגיין די גרעסטע לומדים און
חכמים אין דער וועלט, און אַלצדינג זאָל זיין אומזיסט, „על חשבון הגביר“,
אַף מײַן קעשענע, און אַלצדינג זאָל זיך פֿירן מיט אַ סדר און מיט אַ פּלאַן,
עס זאָל נישט זיין קיין „גיב־מיר־נאָ־דיר־כאַפ־לאַפֿ“, און אַלע זאָלן אין
זינען האָבן נאָר טובֿת־הכלל!... און בכדי מע זאָל קענען טראָגן אפֿן קאַפּ
דעם „כלל“ — וואָס דאָרף מען? דאָרף מען באַוואַרענען דעם „פרט“.
און מיט וואָס קען מען באַוואַרענען דעם פרט? געוויינטלעך, מיט פּרנסה;
וואָרעם פּרנסה, הערט איר, דאָס איז דער רעכטער עיקר; אַן פּרנסה קען
נישט זיין קיין אַחדות; איבערן שטיקל ברויט, מישטיינס געזאַגט, איז
איינער דעם אַנדערן יורד לחייו, קאַפּאַל יענעם קוילען, סמען, הענגען!...
אפֿילו די שונאי ישראל, אונדזערע המנס פֿון דער גאַנצער וועלט, מיינט
איר, וואָס האָבן זיי צו אונדז? גאַרנישט. נאָר צוליב פּרנסה. זיי זאָלן

האַבן פרנסה, וואָלטן זיי גאָר אַזוי שלעכט נישט געווען. פרנסה ברענגט צו קנאה, קנאה ברענגט צו שנאה, און דערפֿון, רחמנא ליצלן, נעמען זיך אַלע צרות אָפּ דער וועלט, אַלע אומגליקן, נישט דאָ געדאַכט, מיט אַלע רדיפֿות, מיט אַלע הריגות, מיט אַלע רציחות און מיט אַלע מלחמות... אוי, די מלחמות, די מלחמות! דאָס איז, הערט איר, גאָר אַ שחיטה פֿאַר דער וועלט! ווען איך בין רויטשילד, מאַך איך אויס מלחמות, אָבער טאַקע לחלוטין אויס!

וועט איר דאָך פֿרעגן: וויאָזוי? נאָר מיט געלט. דהיינו? איך וועל עס אייך געבן צו פֿאַרשטיין מיט אַ שכל: למשל, צוויי מלוכות צעאַמפֿערן זיך איבער אַ נאַרישקייט דאָרט, אַ שטיקל ערד, וואָס איז ווערט אַ שמעק טאַביקע; „טעריטאָריע“ הייסט עס באַ זיי. די מלוכה זאָגט, אַז די טעריטאָריע איז איר טעריטאָריע, און די מלוכה זאָגט: „ניין, ס'איז מיין טעריטאָריע“. מששת ימי בראשית, הייסט עס, האָט גאָט באַשאַפֿן אַט דאָס שטיקל ערד פֿון איר כבוד וועגן. קומט צוגיין אַ דריטע און זאָגט: „איר זייט ביידע בהמות; די טעריטאָריע איז אַלעמענס טעריטאָריע, אַ רשות הרבים הייסט עס“. הקיצור, טעריטאָריע אַהער, טעריטאָריע אַהין, מע „טעריטאָריעט“ אַזוי לאַנג, ביז מע הייבט אָן שיסן פֿון ביקסן און האַרמאַטן, און מענטשן קוילען זיך איינס דאָס אַנדערע ווי די שאַף, און בלוט, בלוט גיסט זיך אַזוי ווי וואַסער.

אָבער אַז איך קום צו זיי לכתחילה און זאָג זיי: „שאַט, ברידערלעך, לאַזט אייך דינען. אין וואָס גייט דאָ באַ אייך, אייגנטלעך, דער גאַנצער סכסוך? מע פֿאַרשטייט דען נישט אייער מיין? איר מיינט נישט אַזוי די הגדה, ווי די קניידלעך. טעריטאָריע איז דאָך באַ אייך נאָר אַן אויסרייד; דער עיקר איז דאָך באַ אייך יענע מעשה, פעטי־מעטי, קאַנטריבוציע! און וויבאַלד לשון קאַנטריבוציע — צו וועמען קומט מען אָן מיט אַ הלוואה? צו מיר, צו רויטשילדן הייסט עס. אַמער, ווייסט איר וואָס? נאָ דיר, ענגלענדער מיט די לאַנגע פֿיס און מיט די קעסטליקע הויזן, אַ מיליאַרד! נאָ דיר, נאַרישער טערק מיט דער רויטער יאַרמלקע, אַ מיליאַרד! נאָ דיר, מומע רייזל, אויך אַ מיליאַרד, ממה־נפֿשך, גאָט וועט אייך העלפֿן, וועט איר מיר אָפּצאָלן מיט פּראַצענט, נישט חלילה קיין גרויסן פּראַצענט, פֿיר אַדער פֿינף לשנה, איך וויל אָפּ אייך נישט רייד ווערן“...

פֿאַרשטייט איר שוין? אי איך האָב געמאַכט אַ געשעפֿט, אי מענטשן הערן אויף צו קוילען איינס דאָס אַנדערע, ווי די אַקסן, אומזיסט און אומנישט. און וויבאַלד אויס מלחמות, היינט צו וואָס באַדאַרף מען

דאָס כלי־זין, מיטן חיל, מיט אַלע זיבעצן זאַכן, מיטן גאַנצן טאַרעראָם? אַף תשעה ניינציק כפרות! און וויבאַלד אויס כלי־זין, אויס חיל, אויס טאַרעראָם, איז דאָך אויס שנאה, אויס קנאה, אויס טערק, אויס ענגלענדער, אויס פֿראַנצויז, אויס ציגיינער, אויס ייד, להבדיל — די גאַנצע וועלט באַקומט גאָר דעמאָלט אַן אַנדער פנים, ווי אין פסוק שטייט באַ אונדז געשריבן: „והיה, און עס וועט זיין, ביום ההוא, דאָס הייסט, אַז משיח וועט קומען!“... (שטעלט זיך אָפּ).

און אפשר, האָ? ... ווען איך בין רויטשילד, קען זיין, אַז איך בין גאָר מבטל דאָס געלט. אויס געלט! וואָרעם, לאָמיר זיך נישט נאָרן, וואָס איז דען געלט? — געלט איז דאָך, אייגנטלעך, נאָר אַ הסכם, אַן איינגערעדטע זאך, מע האָט גענומען אַ שטיקל פאַפיר, אַוועקגעשטעלט אַ צאָצקע און אַנגעשריבן: „טרי רובליאַ סערעבראַם“. געלט, זאָג איך אייך, איז נישט מער ווי אַ יצר־הרע, אַ תאוה אַזעלכע, איינע פֿון די גרעסטע תאוות, וואָס אַלע ווילן דאָס און קיינער האָט דאָס נישט... אַבער אַז סע זאָל לחלוטין גאָר נישט זיין קיין שום געלט אַף דער וועלט, וואָלט דאָך דער יצר־הרע נישט געהאַט וואָס צו טאָן, און די תאוה וואָלט נישט געווען קיין תאוה. איר פֿאַרשטייט, צי ניין? איז וואָס? איז דאָך די קשיא, וואו וואָלטן דעמאָלט נעמען יידן אַף שבת? (פֿאַרטראַכט זיך אַף אַ וויילע). איז דער תירוץ: למאי וואו וועל איך איצט ער נעמען אַף שבת?...

י. ל. פרץ

אויב נישט נאך העכער א חסידישע דערציילונג

און דער נעמיראווער פלעגט סליחות־ציט יעדן פרי-מארגן נעלם ווערן,
פֿארשווינדן!

מען פלעגט אים נישט זען אין ערגעץ: ניט אין שול, ניט אין ביידע
בתי־מדרשים, נישט באַ אַ מנין, און אינדערהיים אודאי און אודאי
נישט. די שטוב איז געשטאַנען אָפֿן. ווער עס האָט געוואָלט, איז
אַריין און אַרויסגעאַנגען; געגנבעט ביים רבין האָט מען נישט. אָבער
קיין לעבעדיק באַשעפֿעניש איז אין שטוב נישט געווען.
וואו קען זיין דער רבי?

וואו זאָל ער זיין? מן הסתם אין הימל! ווייניק געשעפֿטן האָט אַ רבי
פֿאַר ימים־נוראים צופֿאַרזאָרגן? יידעלעך, קיין עין־הרע, דאַרפֿן פרנסה,
שלום, געזונט, גוטע שידוכים, ווילן גוט און פֿרום זיין, און די זינד זיינען
דאָך גרויס, און דער שטן מיט זיינע טויזנט אויגן קוקט פֿון איין עק וועלט
ביז דער צווייטער, און ער זעט, און פֿאַרקלאַגט, און מסרט... און — ווער
זאָל העלפֿן, אַז נישט דער רבי?
אַזוי האָט דער עולם געטראַכט.

איינמאָל איז אָבער אָנגעקומען אַ ליטוואַק, לאַכט ער! איר קענט דאָך
די ליטוואַקעס: פֿון מוסר־ספרים האַלטן זיי ווייניק, דערפֿאַר שטאַפֿן זיי
זיך אָן מיט ש"ס ופוסקים. ווייזט דער ליטוואַק אַ בפֿירושע גמרא — די
אויגן שטעכט ער אויס. אפֿילו משה רבינו, ווייזט ער, האָט באַם לעבן
נישט געקאָנט אַרויף אָפֿן הימל, נאָר געהאַלטן זיך צען טפֿחים אונטערן
הימל! נו, גיי שפֿאַר זיך מיט אַ ליטוואַק!

— וואו־דען קומט אַהין דער רבי?
— מײן דאגה ! — ענטפֿערט ער און ציט מיט די אַקסל, און תוך כדי
דבור (וואָס אַ ליטוואַק קען!) איז ער זיך מישב, צו דערגיין די זאך.

נאָך דעמזעלבן פֿאַרנאכט, באַלד נאָך מעריב, גנבעט זיך דער ליטוואַק
צום רבין אין חדר אַרײַן, לייגט זיך אונטערן רבינס בעט און ליגט. ער
מוז אָפּוואַרטן די נאכט און זען, וואו דער רבי קומט אַהין, וואָס ער טוט
סליחות־צײַט.

אַן אַנדערער וואָלט אפֿשר איינגעדערעמלט און פֿאַר-שלאָפֿן די צײַט; אַ
ליטוואַק טוט זיך אַן עצה: לערנט ער זיך אויסנווייניג אַ גאַנצע מסכתא!
איך געדענק שוין נישט, חולין צי נדרים!

פֿאַרטאָג הערט ער, ווי מען קלאַפֿט צו סליחות.
דער רבי איז שוין נישט געשלאָפֿן אַ צײַט. ער הערט אים שוין אַ
גאַנצע שעה קרעכצן.

ווער עס האָט געהערט דעם נעמיראָווער קרעכצן, ווייס, וויפֿיל צער
פֿאַר כל ישראל, וויפֿיל יסורים עס האָט געשטעקט אין זיין יעדן קרעכץ...
די נשמה פֿלעגט אויסגיין, הערנדיק דאָס קרעכצן! אַ ליטוואַק האָט דאָך
אַבער אַן אייזן האַרץ, הערט ער צו און ליגט זיך ווייטער! דער רבי ליגט
זיך אויך: דער רבי, זאָל לעבן אויפֿן בעט, דער ליטוואַק אונטערן
בעט.

דערנאָך הערט דער ליטוואַק, ווי די בעטן אין הויז הייבן אַן סקריפען...
ווי די בני־בית כאַפֿן זיך אַרויס פֿון די בעטן, ווי מען מורמלט אַ ייִדיש
וואָרט, מען גיסט וואַסער אָפֿ די נעגל, עס קלאַפֿן אָפֿ און צו די טירן...
דערנאָך איז דער עולם אַרויס פֿון שטוב, עס ווערט ווייטער שטיל און
פֿינצטער, דורכן לאַדן שײַנט קוים אַרײַן אַ קליין ביסל ליכט פֿון דער
לבנה...

מודה האָט ער געווען, דער ליטוואַק, אַז ווען ער איז געבליבן איינער
אַליין מיטן רבין, איז אים באַפֿאַלן אַן אימה. די הויט איז שוין אים
אויפֿגעלויפֿן פֿאַר שרעק, די וואַרצלען פֿון די פאות האָבן אים געשטאָכן
אין די שלייפֿן ווי די נאָדלען.

א קלייניקייט: מיטן רבין, און סליחות-ציט, פֿארטאָג, אַליין אין שטוב!...
א ליטוואַק איז דאָך אַבער איינגעשפּאַרט, ציטערט ער ווי אַ פֿיש אין וואַסער און ליגט. —

ענדלעך, שטייט דער רבי, זאָל לעבן, אויף...
פֿריער טוט ער, וואָס אַ ייד דאַרף טאָן... דערנאָך גייט ער צו צו דעם קליידער-אַלמער און נעמט אַרויס אַ פעקל... עס באַווייזן זיך פּויערשע קליידער: לייוונטנע פּלודערן, גרויסע שטיוול, אַ סיערמיענגע, אַ גרויס פּוטערן היטל מיט אַ ברייטן לאַנגן לעדערנעם פּאַס, אויסגעשלאָגן מיט מעשענע נעגעלעך.
דער דבי טוט עס אָן...
פֿון דער קעשענע, פֿון סיערמיענגע, שטאַרצט אַרויס אַן עק פֿון אַ גראַבן שטריק... פֿון אַ פּויערשן שטריק!
דער רבי גייט אַרויס; דער ליטוואַק—נאָך!
דורכגייענדיק, טרעט אָפּ דער רבי אין קיך, בייגט זיך איין, פֿון אונטער אַ בעט נעמט ער אַרויס אַ האַק, פֿאַרלייגט זי אונטערן פּאַס און גייט אַרויס פֿון שטוב.
דער ליטוואַק ציטערט, נאָר ער טרעט נישט אָפּ.

א שטילער, ימים-נוראיםדיקער פּחד ווייגט זיך איבער די טונקעלע גאַסן. אָפֿט רייסט זיך אַרויס אַ געשריי פֿון סליחות פֿון ערגעץ אַ מנין, אָדער אַ קראַנקער קרעכץ פֿון ערגעץ אַ פֿענצטער... דער רבי האַלט זיך אַלץ אין די זייטן פֿון די גאַסן, אין די שאַטן פֿון די הייזער... פֿון איין הויז צום אנדערן שווימט ער אַרויס און דער ליטוואַק נאָך אים...
און דער ליטוואַק הערט, ווי זיין אייגן האַרץ-קלאַפּן מישט זיך צוזאַמען מיטן קול פֿון רבינס שווערע טריט; אַבער גיין גייט ער, און קומט צוזאַמען מיטן רבין אויס דער שטאָט אַרויס.

הינטער דער שטאָט שטייט אַ וועלדל.
 דער רבי, זאָל לעבן, נעמט זיך אין וועלדל אַרײַן. ער מאכט אַ
 דרייסיק-פֿערציק טריט און שטעלט זיך אָפּ באַן אַ בוימל און דער ליטוואַק
 ווערט נבהל ונשתומם, זעענדיק, ווי דער רבי נעמט אַרויס פֿון פּאָס די
 האַק און שלאָגט אין בוימל אַרײַן.
 ער זעט, ווי דער רבי האַקט און האַקט, ער הערט ווי דאָס בוימל
 קרעכצט און קנאַקט. און דאָס בוימל פֿאַלט, און דער רעי שפּאַלט עס
 אויף ליפּעס... די ליפּעס — אויף דינע שייטלעך; און ער מאַכט זיך אַ
 בינטל האַלץ, נעמט עס אַרום מיטן שטריק פֿון קעשענע, ער וואַרפֿט דאָס
 בינטל האַלץ איבער די פלייצעס, שטעקט צוריק אַרײַן די האַק אינעם
 פּאָס, לאָזט זיך אַרויס פֿון וואַלד און גייט צוריק אין שטאָט אַרײַן.
 אין אַ הינטערגעסל שטעלט ער זיך אָפּ באַן אַן אַרעם, האַלב איינגעבראַכן
 הייזל און קלאַפט אָן אין פֿענצטערל.
 — ווער איז? — פֿרעגט מען דערשראָקן פֿון שטוב אַרויס. דער
 ליטוואַק דערקענט, אַז עס איז אַ קול פֿון אַ יידענע, פֿון אַ קראַנקער
 יידענע.
 — יאָ! — ענטפֿערט דער רבי אויף פּויעריש לשון.
 — קטאָ יאָ? פֿרעגט מען ווייטער פֿון שטוב.
 און דער רבי ענטפֿערט ווייטער, אויף מאַלאַראַסיש לשון: וואַסיל!
 — וואַס פֿאַר אַ וואַסיל און וואַס ווילסטו, וואַסיל?
 — האַלץ, — זאָגט דער פֿאַרשטעלטער וואַסיל, — האָב איך צו
 פֿאַרקויפֿן! זייער ביליק... בחצי חנם האַלץ!
 און ניט וואַרטנדיק אויף אַ תשובה, נעמט ער זיך אין שטוב אַרײַן.

דער ליטוואַק גנבעט זיך אויך אַרײַן און, באַם גרויען ליכט פֿון פֿרייען
 מאַרגן, זעט ער אַן אַרעמע שטוב, צעבראַכן, אַרעם כלי-בית... אין בעט
 ליגט אַ קראַנקע יידענע, פֿאַרוויקלט מיט שמאַטעס, און זי זאָגט מיט אַ
 ביטער קול:
 — קויפֿן? מיט וואַס זאָל איך קויפֿן? וואו האָב איך, אַרעמע אלמנה,
 געלט?
 — איך וועל דיר באַרגן! — ענטפֿערט דער פֿאַר-שטעלטער וואַסיל,
 אינגאַנצן זעקס גראַשן!

— פֿון וואָנען וועל איך דיר באַצאָלן? — קרעכצט די אַרעמע יידענע.
 — נאַריש מענטש, — מוסרט זי דער רבי, — זע, דו ביסט אן אַרעמע
 קראַנקע יידענע און איך געטרוי דיר דאָס ביסל האַלץ, איך בין בטוח
 אַז דו וועסט באַצאָלן; און דו האָסט אַזאַשטאַרקען, גרויסן גאַט, און
 געטרויסט אים נישט... און האָסט אַף אים אַף נאַרישע זעקס גראַשן פֿאַרן
 בינטל האַלץ, קיין בטחון נישט!
 — און ווער וועט מיר איינהייצן? — קרעכצט די אלמנה, — איך
 האָב דען כוח אויפֿצושטיין? מיין זון איז אַף דער אַרבעט געבליבן.
 — איך וועל דיר איינהייצן אויך, — זאָגט דער רבי.

און, אַרייַנגנדיק דאָס האַלץ אין אויוון, האָט דער רבי קרעכצנדיק,
 געזאָגט סליחות דעם ערשטן פֿזמון...
 און, אַז ער האָט עס אונטערגעצונדן, און דאָס האַלץ האָט פֿריילעך
 געברענט, האָט ער געזאָגט, שוין אַ ביסל לוסטיקער, פֿון די סליחות דעם
 צווייטן פֿזמון...
 דעם דריטן פֿזמון האָט ער געזאָגט, ווען עס האָט זיך אויסגעברענט
 און ער האָט די בלעך פֿאַרמאַכט...
 דער ליטוואַק, וואָס האָט דאָס אַלץ געזען, איז שוין געבליבן אַ
 נעמיראָווער חסיד.
 און שפעטער, אויב אַ חסיד האָט אַמאָל דערציילט, אַז דער נעמיראָווער
 הויבט זיך אויף, סליחות־ציט, יעדן פֿרימאָרגן, און פֿליט אַרויף אין הימל
 אַריין, פֿלעגט שוין דער ליטוואַק נישט לאַכן, נאָר צוגעבן שטילערהייט:
 — אויב נישט נאָך העכער!

